

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Socialna razsežnost ribištva*(raziskovalno mnenje)*

(2020/C 14/09)

Poročevalec: **Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRRE**

Zaprosilo	Evropska komisija, 27.3.2019
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Sklep plenarne skupščine	14.5.2019
Pristojnost	Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	4.9.2019
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	25.9.2019
Plenarno zasedanje št.	546
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	137/0/1

1. Sklepi in priporočila

1.1 Trajnostna konkurenčnost mora upoštevati novi razsežnosti – okoljsko in družbeno ⁽¹⁾. EESO meni, da je bistvenega pomena, da se pri oblikovanju ribiške politike ne upošteva zgolj okoljski vidik, temveč tudi splošen pomen ribištva, njegov vpliv na ostalo gospodarstvo in njegova vloga pri zagotavljanju pomorske varnosti, oskrbi z zdravo in zdravstveno ustrezno hrano ter pri tem, da prebivalstvo ostaja na ranljivih območjih ⁽²⁾. EESO poudarja pomen malega ribolova in da je treba zagotoviti ugodno podjetniško okolje, ki bo temu sektorju omogočilo trajnostno delovanje in ustvarjanje delovnih mest, ki so še posebej pomembna v številnih obalnih skupnostih. Da bi dosegli enakost spolov, je treba bolje priznati vlogo žensk in pomen njihovega prispevka.

1.2 EESO priporoča, naj se zagotovi regulativna skladnost med ukrepi za ohranjanje morskih bioloških virov in standardi glede varnosti in delovnih pogojev na morju z izvajanjem ocen učinka v zvezi z: i) zaposlovanjem, ii) plačami, iii) konstrukcijo in plovnostjo ribiških plovil, iv) dostojnimi življenjskimi in delovnimi razmerami ter v) usposabljanjem ribičev in izdajanjem spričeval. Poziva tudi k boljšemu usklajevanju med različnimi oddelki in službami javne uprave na vseh ravneh, da bi zagotovili celostno upravljanje sektorja.

1.3 EESO poziva Evropsko komisijo, naj v okviru svojega delovnega programa pripravi predlog direktive, s katero bi se v pravni red EU vključila Konvencija Mednarodne pomorske organizacije o standardih za usposabljanje, izdajanje spričeval in stražarjenje osebja na ribiških ladjah, da bi zagotovili harmonizirane standarde usposabljanja in izdajanja spričeval ter izboljšali pomorsko varnost na področju ribištva.

1.4 EESO poziva vse institucije in socialne partnerje, naj si prizadevajo izboljšati podobo ribištva kot poklicne poti in zaposlitvene možnosti za diplomante in posadke ter ukrepajo v zvezi s socialno stisko ter slabimi življenjskimi in delovnimi pogoji, ki prevladujejo v številnih ribiških skupnostih in pristaniških mestih.

⁽¹⁾ Mnenje EESO Prisluhniti državljanom Evrope za trajnostno prihodnost (do Sibiu in naprej) (UL C 228, 5.7.2019, str. 37).

⁽²⁾ Mnenje EESO o nadzoru ribištva (UL C 110, 22.3.2019, str. 118).

1.5 EESO poziva Evropsko komisijo, naj predlaga potrebne spremembe osnovne uredbe o skupni ribiški politiki, tako da se v zvezi z izboljšanjem življenjskih pogojev in varnostjo ribiških plovil pri izračunu ribolovne zmogljivosti ne bi upoštevali bruto tonaža in moč⁽³⁾.

1.6 EESO poziva države članice, naj ratificirajo Konvencijo Mednarodne organizacije dela (MOD) št. 188 in zagotovijo potrebna sredstva za njen pravičen prenos v nacionalno zakonodajo in njeno izvajanje ter po potrebi prenesejo izvajanje pregledov in izdajanje spričeval na klasifikacijske zavode, saj imajo v nekaterih državah težave pri usklajevanju teh nalog.

1.7 EESO želi spomniti države članice, da morajo v svojo nacionalno zakonodajo do 15. novembra 2019 prenesti Direktivo Sveta (EU) 2017/159⁽⁴⁾, s katero se Konvencija MOD št. 188 vključuje v pravni red EU. Poleg tega poziva Komisijo, naj čim prej predloži predlog za dopolnilno direktivo, ki bo vključevala določbe o nadzoru in izvrševanju, tako kot je bilo storjeno za pomorski promet, da bi uvedli harmoniziran sistem inšpekcijskih pregledov.

1.8 EESO priporoča, naj se poveča usklajenost ribiške in trgovinske politike. Države, v katerih se ukvarjajo z nezakonitim ribolovom in hudo kršijo pravice pri delu, namreč ne bi smele imeti prednostnega dostopa do trga EU. Prav tako se za proizvode iz teh držav ne bi smeli odobravati tarifni preferenciali, kot so avtonomne kvote.

2. Uvod in ozadje

2.1 Ribišтво je tradicionalna dejavnost, ki ima velik kulturni pomen in je za številne obalne skupnosti v Evropski uniji pomemben vir hrane in prehrane, zaposlovanja, trgovine, gospodarske blaginje in rekreacije. Ni dvoma, da je nujno obnoviti staleže rib in okoljske vire. Medtem ko so vsa mednarodna prizadevanja že vrsto let usmerjena v okoljsko trajnost, se premalo pozornosti namenja gospodarski in še manj socialni trajnosti ter pomorski varnosti, kar je EESO poudaril že v prejšnjih mnenjih.

2.2 Kljub stalnemu tehnološkemu napredku se ribišтво še vedno šteje za dejavnost z visokim tveganjem zaradi dejavnikov, kot so podnebne razmere, fizična zahtevnost in stalno spreminjajoče se delovno okolje. To potrjujejo tudi statistični podatki, ki kažejo, da je ribolov v primerjavi z drugimi panogami nevaren poklic. Po statističnih podatkih o nezgodah pri delu v pomorskem sektorju, ki jih je objavila Evropska agencija za pomorsko varnost⁽⁵⁾, je bilo v Evropski uniji v obdobju 2011–2017 na morju izgubljenih skoraj 120 ribiških plovil. Leto 2016 je bilo še posebej pogubno, saj je bilo zabeleženih 525 pomorskih nezgod in incidentov, v katerih je na morju izgubilo življenje 55 ribičev, 30 jih je bilo huje poškodovanih in 184 lažje, 14 plovil pa je bilo pogrešanih. To kaže, da se še vedno veliko ribičev huje poškoduje ali celo izgubi življenje, ko delajo na morju, da bi zaslužili za življenje in priskrbeli hrano ljudem.

2.3 V poročilu Evropske agencije za pomorsko varnost je ob tem poudarjeno, da je bilo 63 % nezgod na ribiških plovilih posledica človeške napake, ki se je v večini primerov (65 %) zgodila med opravljanjem ribolovne dejavnosti. Ta podatek kaže, kako pomembno je izobraževanje in usposabljanje posadk v ribiškem sektorju, kar ne velja zgolj za plovila, dolga 24 metrov ali več. Samozaposleni ribiči in lastniki malih plovil, ki delajo skupaj s člani posadke, bi morali imeti tudi dostop do usposabljanja, ne le kot ribiči, ampak tudi kot lastniki podjetij.

2.4 Skupna zaposlenost v floti EU v ekvivalentu polnega delovnega časa se je od leta 2008 vsako leto v povprečju zmanjšala za 1,3 %⁽⁶⁾, deloma zaradi zmanjšanja zmogljivosti flote. V EU je bilo leta 2018 kljub njenim širitvam samo 81644 plovil, kar je 22203 manj kot leta 1996, aktivnih pa jih je ostalo le še 65400.

2.5 Povprečna plača v ekvivalentu polnega delovnega časa se je vsako leto vseeno povečala za 2,7 %. Kar zadeva gospodarsko uspešnost flote EU, ta še naprej beleži neto dobiček, ki je v letu 2016 znašal 1,3 milijarde EUR⁽⁷⁾. Ti dobri rezultati so predvsem posledica konkurenčnih cen ob prvi prodaji, nizkih cen goriva, izboljšanja operativne učinkovitosti plovil in povečanja nekaterih pomembnih staležev. Pri tem pa je treba omeniti, da je iz podatkov hkrati razvidno, da so imele leta 2016 flote v petih državah članicah neto izgubo (Hrvaška, Ciper, Finska, Litva in Malta). Podatki poleg tega kažejo, da je leta 2016 flota za priobalni ribolov ustvarila čisti dobiček v višini 132 milijonov EUR, kar je znatno izboljšanje v primerjavi z letom 2015 (+36 %), v sedmih državah članicah pa je ta segment flote ustvaril neto izgubo.

⁽³⁾ Mnenje EESO o Evropskem skladu za pomorstvo in ribišstvo (UL C 110, 22.3.2019, str. 104).

⁽⁴⁾ UL L 25, 31.1.2017, str. 12.

⁽⁵⁾ <http://www.emsa.europa.eu/emsa-documents/latest/item/3156-annual-overview-of-marine-casualties-and-incidents-2017.html>

⁽⁶⁾ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/2018-annual-economic-report-eu-fishing-fleet-stecf-18-07>

⁽⁷⁾ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/2018-annual-economic-report-eu-fishing-fleet-stecf-18-07>

2.6 Ribištvo kljub pozitivnim trendom, ugodnim socialnim sporazumom in prizadevanjem za izboljšanje plač in življenjskih pogojev na krovu, udobja in telekomunikacij še vedno ni privlačno za mlajšo generacijo. Včasih je krivo to, da dejavnost poteka v neprijaznem naravnem okolju ali da posadke ne morejo usklajevati poklicnega in družinskega življenja, pa tudi to, da ljudje niso seznanjeni z vsemi izboljšavami. Dejstvo je, da v to panogo ni bilo mogoče pritegniti mlajše generacije niti med gospodarsko krizo v zadnjih letih. Maloštevilni potencialni podjetniki, ki želijo ustanoviti lastno podjetje, se odločijo za ribiški poklic. V nekaterih državah se lastniki malih plovil ne morejo predčasno upokojiti, čeprav delajo pod enako težkimi pogoji kot njihovi zaposleni. Socialna vprašanja niso omejena le na pogoje dela na morju. Izboljšati je treba tudi življenjske pogoje na kopnem. Nekatere študije so pokazale, da se ribiške skupnosti in pristaniška mesta pogosto spopadajo z visoko stopnjo revščine, pomanjkanjem javnih storitev in slabimi življenjskimi razmerami. Poleg tega je podcenjen prispevek žensk, zlasti podpore, ki jo zagotavljajo zakonske partnerice, k blaginji v sektorju. O teh socialnih vidikih bi bilo treba opraviti dodatne raziskave.

2.7 Odbor zato poziva Evropsko komisijo, naj spodbuja, predlaga in objavi potrebne ukrepe ne le za zagotavljanje pomorske varnosti in dostojnih delovnih pogojev, temveč tudi za privabljanje kvalificirane delovne sile, ki je bistvena za preživetje in razvoj tega strateškega sektorja za Evropo.

3. Splošne ugotovitve

3.1 EESO poziva k odgovorni in celoviti skupni ribiški politiki. Ukrepi za ohranjanje morskih bioloških virov bi morali biti zato usklajeni in ne bi smeli ogroziti dostojnih delovnih in življenjskih pogojev na ribiških plovilih, varnosti na morju ter izobraževanja in usposabljanja ribičev. Nevarnosti na morju resda ni mogoče odpraviti, mogoče pa je zmanjšati tveganja nesreč in izboljšati pogoje na krovu, in sicer tako, da se pristojni organi zavežejo, da bodo regulirali ribiško industrijo in povečali njeno varnost.

3.2 EESO želi spomniti vse države članice in Evropsko unijo, da so podpisnice Konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu (UNCLOS), ki državam zastave nalaga obveznost, da zagotavljajo pomorsko varnost v skladu s svojo notranjo zakonodajo, temelječo na mednarodno dogovorjenih standardih. Seveda pa lahko države zastave uvedejo tudi svoje ukrepe za zagotavljanje varnosti na morju. Čeprav so se države članice zelo resno zavzele, da bi izpolnile obveznost urejanja socialne razsežnosti v sektorju pomorskega prometa (delno zaradi zakonodajnih prizadevanj EU), je stopnja ratifikacije mednarodnih konvencij o varnosti in delovnih pogojih v morskem ribolovu zelo nizka.

3.3 Odbor zato poudarja, da je treba še naprej spodbujati izvajanje veljavnih mednarodnih zakonodajnih instrumentov, kot so Konvencija MOD št. 188, ki ureja življenjske in delovne pogoje na ribiških ladjah, sporazum FAO o ukrepih države pristanišča za preprečevanje, nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvracanje od njega ter za njegovo odpravljanje, Capetownski sporazum o varnosti ribiških plovil in Mednarodna konvencija Mednarodne pomorske organizacije o standardih za usposabljanje, izdajanje spričeval in stražarjenje za osebe na ribiških ladjah iz leta 1995 (STCW-F).

3.4 EESO poudarja, da je treba zagotoviti socialno odgovornost v celotni vrednostni verigi ribiškega sektorja, in opozarja na evropski model socialnega dialoga kot merilo za zagotavljanje dostojnih delovnih pogojev v ribiškem sektorju. V zvezi s tem izraža zadovoljstvo, da so evropski socialni partnerji v skladu s členom 155 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) na podlagi pogajanj predlagali Direktivo (EU) 2017/159, s katero je bila Konvencija MOD št. 188 prenesena v zakonodajo EU.

3.4.1 Odbor hkrati obžaluje, da samozaposlenih ribičev ni bilo mogoče vključiti v področje uporabe direktive, ker socialni partnerji niso bili pristojni za pogajanja o tem. Zato in zaradi velikega števila samozaposlenih ribičev v EU morajo države članice ratificirati Konvencijo št. 188.

3.4.2 Odbor poleg tega poziva Komisijo, naj dokončno poskrbi za socialno ureditev ribištva in predlaga dopolnilno direktivo, ki bo vključevala določbe o nadzoru in izvajanju, s čimer bi zagotovili, da sistem inšpekcijskih pregledov evropskih flot v različnih vodah ne bi bil diskriminatoren, kar zadeva razlago in uporabo direktive.

3.5 Nedavna študija Evropskega parlamenta o usposabljanju ribičev⁽⁸⁾ je pokazala, da pomanjkanje skupnih predpisov za usposabljanje in izdajanje spričeval za ribiče v EU⁽⁹⁾ pomeni varnostno tveganje ne le za ribiče, temveč tudi za druge uporabnike voda EU. To zakonodajno vrzel je mogoče odpraviti z uporabo konvencije STCW-F. EESO zato poziva Komisijo, naj uvede postopke za njen prenos v zakonodajo EU, da bi za ribolov, ki je splošno priznan kot eden najbolj nevarnih poklicev, izboljšali varnost na morju.

⁽⁸⁾ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/617484/IPOL_STU\(2018\)617484_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/617484/IPOL_STU(2018)617484_EN.pdf)

⁽⁹⁾ Direktiva 2005/36/EC o priznavanju poklicnih kvalifikacij vsebuje obvezne zahteve glede sladkovodnega ribolova, zahteve glede morskega ribolova pa še niso določene.

3.6 EESO poziva Evropsko komisijo, naj spodbuja izobraževanje na področju navtike in ribištva kot način za profesionalizacijo sektorja in izboljšanje njegove zmožnosti za ustvarjanje kakovostnih delovnih mest. V tem smislu bi bilo treba pri poklicnem izobraževanju spodbujati praktično in izkustveno usposabljanje, ne da bi bila pri tem ogrožena visoka raven znanj in spretnosti, ki jih potrebujejo pomorščaki, s poudarkom na modelih, kot je dualni sistem poklicnega izobraževanja. Zato Odbor poziva, naj se v večji meri koristijo sredstva iz Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo, poveča število uresničljivih ciljev in odobri vključitev Evropskega socialnega sklada kot dopolnilnega sklada za izobraževanje, pri čemer naj se posebna pozornost nameni malemu ribolovu.

3.7 EESO opozarja, da bi vključitev konvencije v pravni red Unije prinesla številne koristi temu sektorju, saj bi se omogočilo prosto gibanje delavcev z izdajo potrdil o usposobljenosti, ki bi veljala po vsej EU (kar danes ni mogoče), ribiči bi poleg ribištva lažje opravljali druge pomorske dejavnosti, oblikovali pa bi se tudi harmonizirani programi usposabljanja v EU. Za ustrezno izvajanje konvencije pa je treba najprej oblikovati evropske smernice za zdravniške preglede ribičev, da se potrdi njihova zmožnost za delo. Smernice so potrebne tudi zaradi skladnosti s členom 10 Konvencije št. 188 o delu na področju ribolova, v skladu s katerim noben ribič ne sme delati na ribiškem plovilu brez veljavnega zdravniškega spričevala. Odbor za sektorski socialni dialog za morski ribolov bo zato pripravil smernice za zdravstveni pregled ribičev v obdobju 2019–2020.

3.8 V skladu z navedenim EESO meni, da je treba prednostno povečati privlačnost ribiškega poklica, privabiti nadarjene ljudi in olajšati vključevanje mladih v to dejavnost, v kateri je zaposleno več kot 150000 članov posadk, in sicer s sodelovanjem javnih uprav in glavnih akterjev v sektorju na področju izobraževanja in zaposlovanja. To je potrebno zaradi pomanjkanja posadk, kar ogroža sposobnost preživetja sektorja in je danes najbolj pereč problem, s katerim se srečuje evropska ribiška flota. Če se v panogi ne bodo našle kratkoročne in srednjeročne rešitve, bodo morala številna plovila ostati zasidrana. Zato je treba izvajati strateške načrte na socialnem področju, da bi v ribiški sektor pritegnili evropske delavce, obenem pa olajšali zaposlovanje tujih državljanov. EESO priporoča, naj se spodbujajo poklici v pomorsko-ribiškem sektorju in ribištvo prikazuje kot dostojen poklic, ki ponuja velike priložnosti za mlade.

3.9 Ker v ribiškem sektorju ni bilo socialnega napredka, se je zmanjšalo zanimanje državljanov EU za ta poklic. To je po drugi strani prispevalo k večjemu zaposlovanju ribičev migrantov (iz držav zunaj evropskega gospodarskega prostora) v vodah EU, ki v nekaterih primerih in državah zlahka postanejo žrtve zlorab na delovnem mestu ⁽¹⁰⁾. Zaradi posebnosti ribiškega sektorja, kjer se delo velik del časa opravlja na morju, so ribiči migranti še posebej ranljivi.

3.10 Za rešitev tega vprašanja in v skladu z resolucijo Mednarodne organizacije dela, sprejete leta 2017 na tristranskem srečanju o vprašanih, povezanih z ribiči migranti ⁽¹¹⁾, EESO meni, da je bistveno oblikovati splošna načela in praktične smernice za poštene storitve na trgu dela v ribiškem sektorju, med drugim: a) zadostne in ustrezne smernice za lastnike ribiških plovil in (čezmejne) storitve na trgu dela, b) vzorčne pogodbe za (čezmejne) storitve na trgu dela v ribiškem sektorju, c) zadostne in ustrezne smernice za ribiče, ki iščejo zaposlitev na krovu ribiških plovil (tujci) in d) pritožbene mehanizme. Odbor za sektorski socialni dialog za morski ribolov bo zato pripravil smernice za dostojno zaposlovanje ribičev migrantov v obdobju 2019–2020.

3.11 Odbor tudi poziva države članice EU, naj ratificirajo, izvajajo in izvršujejo Konvencijo MOD št. 188. Poleg tega poziva Evropsko komisijo, naj zbere statistične in druge podatke o položaju ribičev migrantov v Evropi.

3.12 V skladu s členom 22 osnovne uredbe o skupni ribiški politiki si morajo države članice prizadevati, da bi dosegle stabilno in trajno ravnovesje med ribolovno zmogljivostjo svoje flote in svojimi ribolovnimi možnostmi. Tako bodo zagotovile, da ribolovna zmogljivost njihove flote nikoli ne bo preseгла zgornjih mej zmogljivosti v bruto tonaži (prostornina) in kW (moč). Evropski socialni partnerji so na podlagi nedavne študije o družbenem vplivu teh omejitev, ki jo je sofinancirala EU ⁽¹²⁾, poudarili, da omejitev bruto tonaže negativno vpliva na varnost, udobje ribičev in kakovost rib, saj se kaznujejo pobude, ki plovilom zagotavljajo dodatno varnost, udobje in kakovost, ker to pomeni, da je treba zaradi dodatnih kubičnih metrov zmanjšati prostornino skladišča, prostornino strojnice ali rezervoarje za gorivo.

3.13 Na podlagi navedenega v prejšnji točki EESO poziva Evropsko komisijo, naj poišče alternativne oblike za merjenje ribolovnih zmogljivosti, kot sta to storili Norveška in Islandija, ki na podlagi različnih meril, kot je dodeljena kvota ali velikost plovila, pri izračunu ne upoštevata prostorov za počitek, sprostitvev in rekreacijo. V tem smislu bi bilo treba odobriti povečanje tonaže plovil, če je dodatna prostornina namenjena izboljšanju varnosti in udobja za posadke.

⁽¹⁰⁾ Mnenje EESO o večletnem načrtu za pridnene staleže v Severnem morju (UL C 75, 10.3.2017, str. 109).

⁽¹¹⁾ https://www.ilo.org/sector/activities/sectoral-meetings/WCMS_552792/lang-en/index.htm

⁽¹²⁾ <http://www.chil.me/download-file/4bd3f613-0ecc-455b-a6ec-60262363eb24/analysis-on-gross-tonnage-and-propulsion-power-ceilings>

3.14 EESO prav tako opozarja, da je treba v skladu s Konvencijo št. 188 in Direktivo Sveta (EU) 2017/159 nameniti več prostora za nastanitev članov posadke na novih ribiških plovilih (zgrajenih po 15. novembru 2019). Nedavna študija v Franciji je tudi pokazala, da se je povečal delovni čas in zmanjšal čas počitka, kar ogroža zdravje in varnost ribičev pri delu. Podobne ugotovitve o poslabšanju delovnih pogojev sta objavila Univerza v Wageningenu na Nizozemskem in tehnološki center AZTI iz Španije.

3.15 EESO poudarja, da je zaradi obveznosti iztovarjanja potreben večji prostor za skladiščenje prilova, ki ga ni več mogoče vreči nazaj v morje, večja je poraba goriva zaradi omejenega prostora za ciljne vrste, ustvarjajo pa se tudi dodatni stroški raztovarjanja, ročnega sortiranja, tehtanja in predelave⁽¹³⁾. Poudarja tudi, da sta zaradi večje nakopičenosti zabojev v skladišču ogroženi varnost na krovu in stabilnost plovila, saj obstaja nevarnost, da se ti zrušijo.

3.16 Poleg tega rib, ki niso dovolj velike, ni mogoče dati na trg za neposredno prehrano ljudi. Zaradi tega nastajajo ribji odpadki, zlasti v južnih državah članicah EU, ki nimajo obratov za proizvodnjo ribje moke, ribiči pa imajo nižje prihodke, saj te ulove prodajo po smešno nizki ceni.

3.17 To kaže na navzkrižje med členom 15 uredbe o skupni ribiški politiki glede obveznosti iztovarjanja in Konvencijo št. 188, zlasti pravili o počitku (člen 14). EESO poziva Evropsko komisijo, naj opravi oceno učinka in predlaga ustrezne ukrepe za odpravo pravnih neskladij med različnimi pravnimi instrumenti, ki jih je sprejela EU in zaradi katerih trpijo ribiči.

3.18 Povprečna starost evropske flote je 23 let, v nekaterih državah pa je precej višja, kot na primer v Španiji, kjer je še vedno več kot 2500 ladij starih nad 40 let. Velika večina teh plovil je majhnih in se uporabljajo za mali ribolov. Da bi zagotovili varnost na krovu ladij ter boljše življenjske in delovne pogoje za posadke, EESO meni, da je treba izvesti načrt za obnovo in posodobitev flote, kar bi lahko uresničili z uporabo finančnih instrumentov in s pomočjo Evropske investicijske banke (EIB), tako da bi ribiškim podjetjem olajšali dostop do finančnih sredstev. Poleg tega bi bilo primerno, da bi prihodnji Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR) podpiral obnovo in posodobitev flote, ne da bi se s tem povečala ribolovna zmogljivost.

3.19 EESO želi omeniti še vprašanje trgovinske politike Evropske unije. Danes več kot 60 % rib, ki se porabijo na njenem trgu, prihaja iz tretjih držav. Ti ribiški proizvodi se pogosto uvažajo na podlagi trgovinskih sporazumov, v skladu s katerimi se dodeljujejo tarifni preferenciali, zlasti državam v razvoju (shema splošnih tarifnih preferencialov, sporazumi o gospodarskem partnerstvu itd.). V nekaterih primerih se ti preferenciali odobrijo tretjim državam, ki ne izpolnjujejo enakih standardov socialne in okoljske trajnosti, kot jih morajo izpolnjevati evropski proizvajalci v skladu s predpisi EU⁽¹⁴⁾. To povzroča nelojalno konkurenco in izgubo konkurenčnosti za evropska podjetja. Prizadevanja EU za trajnostno in družbeno odgovorno pridobivanje morskih proizvodov zato niso združljiva z njihovim uvažanjem iz nekaterih držav, ki premalo spoštujejo trajnost in socialno odgovornost ali ju sploh ne.

3.20 EU mora s svojo trgovinsko politiko zagotoviti, da se bodo za evropske in tuje subjekte uporabljali podobni standardi okoljske in socialne trajnosti, ter notranji trg odpreti samo za proizvode, ki so skladni z njimi. V nasprotnem primeru bi bilo njeno sporočilo mednarodni skupnosti zavajajoče, saj bi nagrajevala tiste, ki naredijo najmanj za trajnost staležev rib in pravično obravnavo ljudi.

3.21 EESO priporoča, naj se poveča usklajenost ribiške in trgovinske politike. Države, v katerih se ukvarjajo z nezakonitim, neprijavljenim in zakonsko neurejenim ribolovom ter hudo kršijo pravice pri delu, namreč ne bi smele imeti prednostnega dostopa do trga EU, temveč ravno nasprotno. Prav tako se avtonomne tarifne kvote ne bi smele uporabljati za proizvode iz držav, za katere je bilo ugotovljeno, da se ukvarjajo z nezakonitim, neprijavljenim in zakonsko neurejenim ribolovom (Tajska, na primer, je od Evropske komisije prejela predhodno opozorilo v obliki rumenega kartona). EESO predlaga, naj se ti instrumenti uporabljajo le, kadar ni dovolj evropskih proizvodov za oskrbo naših trgov, ne pa za uvoz netrajnostnih proizvodov po še nižjih cenah. Ta tarifni instrument poleg tega ustvarja večji pritisk na cene proizvajalcev v EU.

3.22 Omogočanje uživanja rib po poštenih cenah ljudem, ki nimajo zadostnega vnosa omega-3 maščobnih kislin in drugih hranilnih snovi, bi bilo treba obravnavati kot socialno politiko z neposrednim učinkom na stroške zdravstvenega sistema. V številnih državah EU je treba povečati uživanje ribiških proizvodov, da bi imeli njihovi prebivalci raznoliko in zdravo prehrano.

V Bruslju, 25. septembra 2019

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Luca JAHIER

⁽¹³⁾ Mnenje EESO o obveznosti iztovarjanja (UL C 311, 12.9.2014, str. 68).

⁽¹⁴⁾ Mnenje EESO o nadzoru ribištva (UL C 110, 22.3.2019, str. 118).